

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS  
DE BELGIQUE

25 janvier 2012

**PROPOSITION DE LOI**

**modifiant la loi du 2 août 2002  
relative à la publicité trompeuse  
et à la publicité comparative,  
aux clauses abusives  
et aux contrats à distance  
en ce qui concerne les professions libérales**

(déposée par  
Mme Liesbeth Van der Auwera  
et M. Jef Van den Bergh et consorts)

BELGISCHE KAMER VAN  
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

25 januari 2012

**WETSVOORSTEL**

**tot wijziging van de wet  
van 2 augustus 2002 betreffende  
de misleidende en vergelijkende reclame,  
de onrechtmatige bedingen  
en de op afstand gesloten overeenkomsten  
inzake de vrije beroepen**

(ingediend door  
mevrouw Liesbeth Van der Auwera  
en de heer Jef Van den Bergh c.s.)

**RÉSUMÉ**

*Cette proposition de loi vise à adapter la législation relative à la publicité trompeuse et à la publicité comparative, aux clauses abusives et aux contrats à distance en ce qui concerne les professions libérales au droit européen relatif à la protection des consommateurs.*

**SAMENVATTING**

*Dit wetsvoorstel strekt ertoe de wetgeving betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen aan te passen aan het Europees recht inzake de bescherming van de consument.*

|             |   |                                                                         |  |
|-------------|---|-------------------------------------------------------------------------|--|
| N-VA        | : | Nieuw-Vlaamse Alliantie                                                 |  |
| PS          | : | Parti Socialiste                                                        |  |
| MR          | : | Mouvement Réformateur                                                   |  |
| CD&V        | : | Christen-Democratisch en Vlaams                                         |  |
| sp.a        | : | socialistische partij anders                                            |  |
| Ecolo-Groen | : | Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen |  |
| Open Vld    | : | Open Vlaamse liberalen en democraten                                    |  |
| VB          | : | Vlaams Belang                                                           |  |
| cdH         | : | centre démocrate Humaniste                                              |  |
| FDF         | : | Fédéralistes Démocrates Francophones                                    |  |
| LDD         | : | Lijst Dedecker                                                          |  |
| MLD         | : | Mouvement pour la Liberté et la Démocratie                              |  |

  

|                                                            |                                                                                                                                                                                                          |                                                         |                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i> |                                                                                                                                                                                                          | <i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i> |                                                                                                                                                                                      |
| DOC 53 0000/000:                                           | Document parlementaire de la 53 <sup>e</sup> législature, suivi du n° de base et du n° consécutif                                                                                                        | DOC 53 0000/000:                                        | Parlementair document van de 53 <sup>e</sup> zittingsperiode + basisnummer en volgnummer                                                                                             |
| QRVA:                                                      | Questions et Réponses écrites                                                                                                                                                                            | QRVA:                                                   | Schriftelijke Vragen en Antwoorden                                                                                                                                                   |
| CRIV:                                                      | Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)                                                                                                                                           | CRIV:                                                   | Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)                                                                                                                            |
| CRABV:                                                     | Compte Rendu Analytique (couverture bleue)                                                                                                                                                               | CRABV:                                                  | Beknopt Verslag (blauwe kaft)                                                                                                                                                        |
| CRIV:                                                      | Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon) | CRIV:                                                   | Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft) |
| PLEN:                                                      | Séance plénière                                                                                                                                                                                          | PLEN:                                                   | Plenum                                                                                                                                                                               |
| COM:                                                       | Réunion de commission                                                                                                                                                                                    | COM:                                                    | Commissievergadering                                                                                                                                                                 |
| MOT:                                                       | Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)                                                                                                                                          | MOT:                                                    | Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)                                                                                                                          |

  

|                                                                                                                                                                     |  |                                                                                                                                                         |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>                                                                                            |  | <i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>                                                                      |  |
| <i>Commandes:</i><br>Place de la Nation 2<br>1008 Bruxelles<br>Tél. : 02/ 549 81 60<br>Fax : 02/549 82 74<br>www.lachambre.be<br>e-mail : publications@lachambre.be |  | <i>Bestellingen:</i><br>Natieplein 2<br>1008 Brussel<br>Tel. : 02/ 549 81 60<br>Fax : 02/549 82 74<br>www.dekamer.be<br>e-mail : publicaties@dekamer.be |  |

## DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi vise à transposer à l'égard des professions libérales la directive 2005/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mai 2005 relative aux pratiques commerciales déloyales des entreprises vis-à-vis des consommateurs dans le marché intérieur et modifiant la directive 84/450/CEE du Conseil et les directives 97/7/CE, 98/27/CE et 2002/65/CE du Parlement européen et du Conseil et le règlement (CE) n° 2006/2004 du Parlement européen et du Conseil ("directive sur les pratiques commerciales déloyales"), qui a été publiée au J.O.U.E. L 149 du 11 juin 2005.

Elle modifie à cette fin la loi du 2 août 2002 relative à la publicité trompeuse et à la publicité comparative, aux clauses abusives et aux contrats à distance en ce qui concerne les professions libérales, loi qui a déjà assuré la transposition à l'égard des professions libérales de précédentes directives en matière de protection des consommateurs.

La directive 2005/29/CE a déjà été transposée par la loi du 5 juin 2007 modifiant la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur à l'égard des professionnels visés par cette loi, la présente loi assurant la transposition de cette directive à l'égard des autres professionnels couverts par la directive, à savoir les titulaires de professions libérales.

La directive 2005/29/CE s'inscrit dans le cadre d'une restructuration du droit communautaire de la protection des consommateurs qui s'organisera désormais autour de deux instruments majeurs:

— d'une part, la directive 2005/29/CE, qui couvre les pratiques commerciales déloyales des professionnels vis-à-vis des consommateurs et qui intègre sous ce concept les règles relatives à la publicité trompeuse qui avaient été établies par la directive 84/450/CEE relative à la publicité trompeuse et comparative. Il est à noter que cette dernière directive a entre-temps été codifiée par la directive 2006/114/CE du 12 décembre 2006.

La directive 2005/29/CE, complétée par les dispositions de la directive 84/450/CEE relatives à la publicité comparative et celles relatives à la publicité trompeuse dont le champ d'application est désormais réduit aux relations entre professionnels, constitue le pôle non contractuel de la protection des consommateurs.

## TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel is gericht op de omzetting ten aanzien van de vrije beroepen van richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van richtlijn 84/450/EEG van de Raad, richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad ("richtlijn betreffende oneerlijke handelspraktijken"), die is bekendgemaakt in het P.B.E.U. L149 van 11 juni 2005.

Daartoe wordt de wet van 2 augustus 2002 betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen gewijzigd. Deze wet zorgde reeds voor de omzetting ten aanzien van de vrije beroepen van voorgaande richtlijnen inzake de bescherming van de consument.

Richtlijn 2005/29/EG is reeds omgezet bij de wet van 5 juni 2007 tot wijziging van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument ten aanzien van de bij deze wet bedoelde beroepsbeoefenaars. Op grond van dit wetsvoorstel wordt deze richtlijn immers omgezet ten aanzien van de andere bij de richtlijn bedoelde beroepsbeoefenaars, te weten de titularissen van vrije beroepen.

Richtlijn 2005/29/EG past binnen een herstructurering van het gemeenschapsrecht inzake de bescherming van de consument die voortaan geregeld wordt op grond van twee belangrijke instrumenten:

— enerzijds richtlijn 2005/29/EG die betrekking heeft op de oneerlijke handelspraktijken van de beroepsbeoefenaars ten aanzien van de consument en in dat kader de regels inzake de misleidende reclame die waren bepaald in richtlijn 84/450/EEG betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, integreert. Er wordt opgemerkt dat deze laatste richtlijn inmiddels werd gecodificeerd door de richtlijn 2006/114/EG van 12 december 2006.

Richtlijn 2005/29/EG, aangevuld met de bepalingen van richtlijn 84/450/EEG betreffende de vergelijkende reclame en die betreffende de misleidende reclame waarvan het toepassingsgebied thans teruggebracht wordt tot de betrekkingen tussen beroepsbeoefenaars, vormt de niet-contractuele pool van de bescherming van de consument.

Comme l'énonce son article 1<sup>er</sup>, elle a pour objectif de contribuer au bon fonctionnement du marché intérieur et d'assurer un niveau élevé de protection des consommateurs en rapprochant les législations des États membres relatives aux pratiques commerciales déloyales qui portent atteinte aux intérêts économiques des consommateurs. En harmonisant ainsi la protection des consommateurs, elle vise à stimuler les échanges transfrontaliers au sein de l'Union européenne;

— d'autre part, la proposition de directive relative aux droits des consommateurs, qui a été présentée le 8 octobre 2008 par la Commission européenne (COM(2008) 614 final) et qui refondera en un seul instrument plusieurs directives existantes en matière de contrats de consommation, notamment deux directives dont la loi du 2 août 2002 a assuré la transposition à l'égard des professions libérales, à savoir: la directive 93/13/CEE du 5 avril 1993 concernant les clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs et la directive 97/7/CE du 20 mai 1997 concernant la protection des consommateurs en matière de contrats à distance.

Ce futur instrument, qui n'a pas encore été adopté à ce jour, constituera le pôle contractuel de la protection des consommateurs.

Il est à noter que ces deux instruments instaurent une harmonisation maximale, c'est-à-dire qu'à la différence des précédentes directives, ils n'autorisent plus les États membres à prévoir des dispositions plus protectrices des consommateurs.

Afin de refléter ce changement, il est proposé de modifier l'intitulé de la loi de 2002 en la désignant comme la loi relative aux pratiques des titulaires de professions libérales et à la protection et aux droits des clients.

Il sera ainsi souligné que la protection des clients est organisée à deux niveaux:

— l'un concerne les pratiques des professions libérales et inclut les dispositions spécifiques à la publicité comparative ainsi que celles relatives à la protection des titulaires de professions libérales contre la publicité trompeuse. Il est organisé au sein du chapitre II de la loi qui a été modifié et subdivisé en trois sections consacrées à ces différents aspects;

— l'autre concerne les droits contractuels octroyés aux clients et est couvert par les dispositions des chapitres actuels de la loi consacrés aux clauses abusives

In artikel 1 ervan is bepaald dat het doel erin bestaat bij te dragen aan de goede werking van de interne markt en om een hoog niveau van consumentenbescherming tot stand te brengen door de wetgevingen van de lidstaten inzake oneerlijke handelspraktijken die de economische belangen van de consumenten schaden, te harmoniseren. Door aldus de bescherming van de consument te harmoniseren, is zij erop gericht de grensoverschrijdende uitwisseling in de Europese Unie te stimuleren;

— anderzijds moet rekening worden gehouden met het voorstel voor een richtlijn betreffende consumentenrechten dat is voorgesteld op 8 oktober 2008 door de Europese Commissie (COM(2008) 614 final) en dat de verschillende bestaande richtlijnen inzake consumentenovereenkomsten, inzonderheid twee richtlijnen die ten aanzien van de vrije beroepen zijn omgezet op grond van de wet van 2 augustus 2002, te weten: richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten en richtlijn 97/7/EG van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten, grondig moet herzien in een enkel instrument.

Dit toekomstig instrument dat thans nog niet is goedgekeurd, zal de contractuele pool vormen van de bescherming van de consument.

Er moet worden opgemerkt dat met deze twee instrumenten een maximale harmonisatie wordt ingevoerd, dat wil zeggen dat zij in tegenstelling tot de voorgaande richtlijnen de lidstaten niet meer toelaten te voorzien in bepalingen die de consument nog beter beschermen.

Teneinde deze wijziging weer te geven, wordt voorgesteld het opschrift van de wet van 2002 te wijzigen door haar aan te wijzen als de wet betreffende de praktijken van de titularissen van vrije beroepen en de bescherming en de rechten van de cliënt.

Aldus zal worden weerspiegeld dat de bescherming van de klant op twee niveaus wordt georganiseerd:

— het ene heeft betrekking op de praktijken van de vrije beroepen en omvat de specifieke bepalingen voor de vergelijkende reclame, evenals die met betrekking tot de bescherming van de titularissen van de vrije beroepen tegen misleidende reclame. Dit wordt georganiseerd in hoofdstuk II van de wet dat is gewijzigd en onderverdeeld in drie afdelingen die gewijd zijn aan deze verschillende aspecten;

— het andere heeft betrekking op de contractuele rechten toegekend aan de cliënten en wordt gedekt door de bepalingen van de huidige hoofdstukken van de wet

et aux contrats à distance. Ces derniers chapitres restent provisoirement inchangés dans l'attente d'une révision de la loi qui réalisera la transposition de la future directive sur les droits des consommateurs et qui réorganisera le volet de la loi consacré à la protection des clients en matière contractuelle.

## COMMENTAIRE DES ARTICLES

### Article 2

Cet article modifie l'intitulé de la loi afin de refléter la nouvelle structuration du droit communautaire de la consommation et le regroupement, au sein d'un chapitre de la loi consacré aux pratiques des professions libérales, des dispositions de protection des clients en matière non contractuelle.

### Art. 4

Cet article apporte plusieurs modifications aux définitions énoncées à l'article 2 de la loi du 2 août 2002.

La définition de la profession libérale est modifiée afin de tenir compte du fait que la directive 2005/29/CE inclut dans la définition du "professionnel" "toute personne agissant au nom et pour le compte d'un professionnel".

La définition du consommateur est également modifiée afin d'en exclure les personnes morales. Dès lors que la directive limite la définition du consommateur aux personnes physiques, il apparaît, en effet, impossible d'étendre cette définition dans la présente loi puisque, comme il a été dit, la directive 2005/29/CE est une directive d'harmonisation maximale, qui n'autorise pas les États membres à adopter des dispositions plus protectrices que celles qu'elle prévoit.

Par ailleurs, deux nouvelles définitions sont ajoutées, celles des pratiques des professions libérales et des codes de conduite, le concept de pratique couvrant de manière large toute action ou omission en relation directe avec la promotion, la prestation ou la fourniture d'un service ou d'un bien au client, ce qui inclut notamment la publicité.

Plusieurs autres définitions énoncées par l'article 2 de la directive n'ont pas été reprises dans le présent article dès lors qu'elles ont pour fonction de spécifier la notion de pratiques commerciales déloyales et qu'il

die gewijzd zijn aan de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten. Deze laatste hoofdstukken blijven voorlopig ongewijzigd in afwachting van een herziening van de wet die de toekomstige richtlijn betreffende de rechten van de consument zal omzetten en het deel van de wet zal reorganiseren dat gewijzd is aan de bescherming van de cliënt op contractueel vlak.

## ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

### Artikel 2

Op grond van dit artikel wordt het opschrift van de wet gewijzigd teneinde de nieuwe structuur van het gemeenschapsrecht inzake consumptie te weerspiegelen, evenals de hergroepering, binnen een hoofdstuk van de wet over de praktijken van de vrije beroepen, van de bepalingen tot bescherming van de cliënt op niet-contractueel vlak.

### Art. 4

Met dit artikel worden verschillende wijzigingen aangebracht in de definities van artikel 2 van de wet van 2 augustus 2002.

De definitie van vrij beroep wordt gewijzigd teneinde rekening te houden met het gegeven dat in richtlijn 2005/29/EG de definitie van "handelaar" "degene die in naam van of voor rekenschap van hem optreedt" omvat.

De definitie van consument is eveneens gewijzigd teneinde de rechtspersonen ervan uit te sluiten. Aangezien de richtlijn de definitie van consument beperkt tot de natuurlijke personen blijkt het immers onmogelijk om deze definitie uit te breiden in deze wet aangezien, zoals reeds is gesteld, richtlijn 2005/29/EG een maximale harmonisatierichtlijn is op grond waarvan het de lidstaten niet toegestaan is bepalingen goed te keuren die meer beschermend zijn dan die waarin zij voorziet.

Bovendien worden twee nieuwe definities toegevoegd, die van de praktijken van de vrije beroepen en van de gedragscodes, aangezien het begrip praktijk op ruime wijze elke actie of omissie dekt die rechtstreeks verband houdt met de verkoopbevordering, het presteren of verlenen van een dienst of een goed aan de cliënt, hetgeen inzonderheid de reclame inhoudt.

Verschillende andere definities vermeld in artikel 2 van de richtlijn werden niet opgenomen onder dit artikel aangezien zij erop gericht zijn het begrip oneerlijke handelspraktijken te specificeren en het dan ook

semble dès lors préférable, pour des raisons de clarté, de les intégrer dans le chapitre de la loi consacré à ces dernières.

#### Art. 5

Cet article remplace l'intitulé du chapitre II de la loi, qui visera désormais les pratiques des titulaires de professions libérales.

Comme il a été dit, ce chapitre règle les questions relevant du domaine non contractuel et il sera divisé en trois nouvelles sections consacrées successivement à la publicité trompeuse entre titulaires de professions libérales, à la publicité comparative et aux pratiques déloyales des titulaires de professions libérales à l'égard des clients.

#### Art. 6 et 7

L'article 6 insère une nouvelle section 1<sup>re</sup> dans le chapitre II, consacrée à la publicité trompeuse entre titulaires de professions libérales ou à l'égard d'autres professionnels.

Cette section comprend les actuels articles 4 et 5 de la loi, qui restent inchangés sous la seule réserve d'une modification apportée par l'article 7 du présent projet à l'alinéa 1<sup>er</sup> de l'article 4 en vue de restreindre le champ d'application de la réglementation de la publicité trompeuse aux seules relations entre professionnels, la publicité trompeuse à l'égard des clients étant désormais intégrée dans le concept plus large de pratiques déloyales des titulaires de professions libérales à l'égard des clients.

#### Art. 8 et 9

L'article 8 insère une nouvelle section 2 dans le chapitre II de la loi, consacrée à la publicité comparative et qui comprendra l'actuel article 6 de la loi.

Les règles de cette section sont applicables tant aux relations entre titulaires de professions libérales qu'aux relations entre ces titulaires et leurs clients.

L'article 6 reste inchangé, à la seule exception d'une modification apportée par l'article 9 du présent projet au § 2 de cet article en vue de se conformer à l'article

om redenen van duidelijkheid te verkiezen lijkt om ze te integreren onder het hoofdstuk van de wet dat aan laatstgenoemde praktijken is gewijd.

#### Art. 5

Op grond van dit artikel wordt het opschrift van hoofdstuk II van de wet vervangen dat voortaan betrekking zal hebben op de praktijken van de titularissen van vrije beroepen.

Zoals is gesteld, worden in dit hoofdstuk de aangelegenheden geregeld die behoren tot het niet-contractuele domein. Dit hoofdstuk wordt onderverdeeld in drie nieuwe afdelingen die achtereenvolgens gewijd zijn aan de misleidende reclame tussen titularissen van vrije beroepen, de vergelijkende reclame en de oneerlijke praktijken van de titularissen van vrije beroepen ten aanzien van de cliënten.

#### Art. 6 en 7

Op grond van artikel 6 wordt een nieuwe afdeling 1 van hoofdstuk II ingevoegd met betrekking tot de misleidende reclame tussen titularissen van vrije beroepen of ten aanzien van andere beroepsbeoefenaars.

Deze afdeling omvat de huidige artikelen 4 en 5 van de wet die onveranderd blijven onder enkel voorbehoud van een wijziging aangebracht door artikel 7 van dit voorstel in artikel 4, eerste lid, met het oog op de beperking van het toepassingsgebied van de regelgeving van de misleidende reclame tot enkel de betrekkingen tussen beroepsbeoefenaars, aangezien de misleidende reclame ten aanzien van cliënten voortaan geïntegreerd is in het ruimere concept van oneerlijke praktijken van titularissen van vrije beroepen ten aanzien van cliënten.

#### Art. 8 en 9

Op grond van artikel 8 wordt een nieuwe afdeling 2 onder hoofdstuk II van de wet ingevoegd die betrekking heeft op de vergelijkende reclame en die het huidige artikel 6 van de wet zal bevatten.

De regels van deze afdeling zijn zowel van toepassing op de betrekkingen tussen titularissen van vrije beroepen als op de betrekkingen tussen deze titularissen en hun cliënten.

Artikel 6 blijft ongewijzigd met als enige uitzondering een wijziging aangebracht door artikel 9 van dit voorstel in § 2 van dit artikel teneinde artikel 14, punt 3), van de



14, point 3), de la directive, qui exige désormais comme condition supplémentaire de licéité de la publicité comparative le fait qu'elle ne constitue pas une pratique trompeuse, telle que celle-ci est définie par les articles 6 et 7 de la directive (voir, ci-dessous, les nouveaux articles 6/2 et 6/3 insérés dans la loi par les articles 12 et 13 du présent projet).

#### Art. 10

Cet article insère une nouvelle section 3 dans le chapitre II de la loi, consacrée aux pratiques déloyales des titulaires de professions libérales à l'égard des clients.

Cette section contient les nouveaux articles 6/1 à 6/4 de la loi, tels qu'insérés par les articles 11 à 14 du présent projet. Ces nouveaux articles transposent l'essentiel de la directive.

#### Art. 6/1

Un nouvel article 6/1 est inséré dans la loi et pose le principe de l'interdiction des pratiques déloyales des titulaires de professions libérales vis-à-vis des clients, conformément au prescrit de l'article 5 de la directive.

L'interdiction des pratiques déloyales s'applique avant, pendant et après une prestation de services ou une fourniture de biens, la directive précisant, en son article 3, § 2, qu'elle "s'applique sans préjudice du droit des contrats, ni, en particulier, des règles relatives à la validité, à la formation ou aux effets des contrats".

Le considérant 13 de la directive précise pareillement qu'"Afin de renforcer la confiance des consommateurs, l'interdiction générale devrait aussi s'appliquer aux pratiques commerciales déloyales qui sont utilisées en dehors de toute relation contractuelle entre le professionnel et le consommateur ou consécutivement à la conclusion d'un contrat ou durant l'exécution de celui-ci."

Conformément à la directive, les pratiques déloyales sont définies sur la base du double critère de la contrariété aux exigences de la diligence professionnelle et de l'altération substantielle du comportement économique du client moyen.

La notion de diligence professionnelle est elle-même fondée sur une double exigence de compétence et de bonne foi du titulaire de la profession libérale.

richtlijn na te leven op grond waarvan voortaan als extra voorwaarde voor de rechtmatigheid van vergelijkende reclame vereist wordt dat zij geen misleidende praktijk is, zoals deze wordt gedefinieerd in de artikelen 6 en 7 van de richtlijn (zie hieronder de nieuwe artikelen 6/2 en 6/3 ingevoegd in de wet bij de artikelen 12 en 13 van dit voorstel).

#### Art. 10

Op grond van dit artikel wordt een nieuwe afdeling 3 onder hoofdstuk II van de wet ingevoegd die gewijd is aan de oneerlijke praktijken van de titularissen van vrije beroepen ten aanzien van cliënten.

In deze afdeling worden de nieuwe artikelen 6/1 tot 6/4 van de wet opgenomen. Met deze nieuwe artikelen wordt de kern van de richtlijn omgezet.

#### Art. 6/1

In de wet wordt een nieuw artikel 6/1 ingevoegd waarin het beginsel wordt gehuldigd van het verbod inzake oneerlijke praktijken van de titularissen van vrije beroepen ten aanzien van cliënten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 5 van de richtlijn.

Het verbod inzake de oneerlijke praktijken is van toepassing voor, gedurende en na een dienstverlening of een levering van goederen aangezien in de richtlijn in artikel 3, § 2, het volgende is bepaald: "laat het verbin-tenissenrecht en, in het bijzonder, de regels betreffende de geldigheid, de opstelling en de rechtsgevolgen van contracten onverlet."

In considerans 13 van de richtlijn is op dezelfde wijze het volgende bepaald: "Teneinde het consumenten-vertrouwen te versterken, dient het algemene verbod evenzeer van toepassing te zijn op oneerlijke handelspraktijken die buiten een contractuele relatie tussen een handelaar en een consument staan of na de sluiting van een contract en gedurende de uitvoering daarvan worden toegepast."

Overeenkomstig de richtlijn worden de oneerlijke praktijken gedefinieerd op grond van het dubbele criterium inzake de strijdigheid met de vereisten van professionele toewijding en wezenlijke verstoring van het economisch gedrag van de gemiddelde cliënt.

Het begrip professionele toewijding zelf is gegrond op een dubbele vereiste inzake competentie en goede trouw van de titularis van het vrij beroep.

Quant à la notion d'altération substantielle du comportement économique du client, elle se fonde, en principe, sur le comportement du consommateur "moyen", le considérant 18 de la directive précisant qu'il y a lieu de se référer au comportement du consommateur "normalement informé et raisonnablement attentif et avisé, compte tenu des facteurs sociaux, culturels et linguistiques, selon l'interprétation donnée par la Cour de justice".

Par dérogation à ce critère général, le § 3 de l'article 5 de la directive instaure une protection spécifique à l'égard de groupes particuliers de consommateurs particulièrement vulnérables, comme les enfants, en prévoyant que, dans ce cas, l'incidence de la pratique commerciale doit être évaluée du point de vue du membre moyen de ce groupe.

Cette règle est consacrée à l'égard des professions libérales par le § 4 de l'article 6/1.

Le principe d'interdiction des pratiques déloyales est développé par les articles qui suivent, relatifs aux pratiques déloyales les plus répandues, à savoir les pratiques trompeuses et les pratiques agressives.

Enfin, conformément au § 5 de l'article 5 de la directive, une liste de pratiques réputées déloyales en toutes circonstances est annexée à la loi de 2002.

#### Art. 6/2

Un nouvel article 6/2 est inséré dans la loi. Cet article, conjointement avec le nouvel article 6/3, définit l'une des deux catégories de pratiques déloyales visées à l'article 6/1, § 4, à savoir les pratiques trompeuses.

Conformément aux articles 6 et 7 de la directive, une distinction est, en effet, opérée entre les actions trompeuses, définies dans cet article 6/2, et les omissions trompeuses, définies à l'article 6/3.

Les actions trompeuses, qui incluent les publicités trompeuses, sont celles qui recourent à des informations fausses mais aussi celles qui, tout en recourant à des informations factuellement exactes, induisent néanmoins en erreur le client à propos de certains aspects essentiels du service presté par le titulaire de la profession libérale ou du bien fourni par lui (tel peut être le cas d'une publicité qui par sa présentation, par exemple le recours à de très petits caractères, est susceptible d'induire le client en erreur), de sorte que, dans les deux cas, le client est amené à prendre une décision qu'il n'aurait pas prise autrement.

Het begrip wezenlijke verstoring van het economisch gedrag van de cliënt is in beginsel gestoeld op het gedrag van de "gemiddelde" consument. In considerans 18 van de richtlijn is immers nader bepaald dat moet worden verwezen naar het gedrag van de redelijk geïnformeerde, omzichtige en oplettende consument waarbij eveneens rekening wordt gehouden met maatschappelijke, culturele en taalkundige factoren, volgens de door het Hof van Justitie eraan gegeven interpretatie.

In afwijking van dit algemeen criterium wordt op grond van artikel 5, § 3, van de richtlijn een specifieke bescherming ingevoerd ten aanzien van bijzonder kwetsbare consumenten, zoals kinderen, door in dit geval erin te voorzien dat het effect van de handelspraktijk vanuit het gezichtspunt van het gemiddelde lid van die groep wordt beoordeeld.

Deze regel wordt gehuldigd in artikel 6/1, § 4, zulks ten aanzien van de vrije beroepen.

Het beginsel betreffende het verbod inzake oneerlijke praktijken wordt uiteengezet in de artikelen die volgen met betrekking tot de meest verspreide oneerlijke praktijken, te weten de misleidende praktijken en de agressieve praktijken.

Ten slotte wordt overeenkomstig artikel 5, § 5, van de richtlijn, een lijst van in alle omstandigheden oneerlijk geachte praktijken bijgevoegd bij de wet van 2002.

#### Art. 6/2

In de wet wordt een nieuw artikel 6/2 ingevoegd dat, samen met het nieuwe artikel 6/3, een van beide categorieën van de in artikel 6/1, § 4, bedoelde oneerlijke praktijken, te weten de misleidende praktijken, definieert.

Overeenkomstig de artikelen 6 en 7 van de richtlijn wordt immers een onderscheid gemaakt tussen de misleidende handelingen, gedefinieerd in dit artikel 6/2, en de misleidende omissies, gedefinieerd in artikel 6/3.

De misleidende handelingen die de misleidende reclame omvatten, zijn die welke gebruik maken van onjuiste informatie maar ook die welke hoewel zij gebruik maken van feitelijk correcte informatie de cliënt niettemin bedriegen met betrekking tot bepaalde essentiële aspecten van de door de titularis van het vrij beroep verleende dienst of het door hem geleverde goed (dit kan het geval zijn bij reclame die door de presentatie ervan, bv. het gebruik van een klein lettertype, de cliënt kan bedriegen), zodanig dat in beide gevallen de cliënt ertoe wordt gebracht een besluit te nemen dat hij anders niet had genomen.



Ces aspects essentiels du service presté ou du bien fourni par le titulaire de la profession libérale sont énumérés en conformité avec la directive.

#### Art. 6/3

Un nouvel article 6/3 est inséré dans la loi. Cet article définit les omissions trompeuses, lesquelles constituent, comme il a été dit, la deuxième catégorie de pratiques trompeuses.

En conformité avec l'article 7 de la directive, la définition des omissions trompeuses est fondée sur la même structure que celle des actions trompeuses visées à l'article 6/2.

D'une part, en effet, elle vise tant le fait de ne pas fournir au client les informations substantielles dont celui-ci a besoin pour prendre une décision en connaissance de cause que le fait de fournir ces informations d'une manière non satisfaisante, par exemple parce qu'elles sont fournies de manière peu claire, inintelligible, ambiguë ou à contretemps, de sorte qu'ici aussi, le client est amené, dans les deux cas, à prendre une décision qu'il n'aurait pas prise autrement.

D'autre part, une liste d'informations considérées comme substantielles est également établie, conformément aux §§ 4 et 5 de l'article 7 de la directive.

Il s'agit ici, en réalité, d'une double liste.

L'article 6/3, § 4, énumère une liste d'informations considérées comme substantielles lors d'une invitation à l'achat, concept défini par la directive et qui couvre en particulier les publicités indiquant les caractéristiques du service ou du bien et son prix et qui permettent ainsi au client de contracter.

Sont réputées substantielles les informations rendues obligatoires par le droit communautaire en matière de communications commerciales, dont une liste non exhaustive est annexée à la directive. Cette notion couvre notamment les informations visées aux articles 4 et 5 de la directive 97/7/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 mai 1997 concernant la protection des consommateurs en matière de contrats à distance et aux articles 5 et 6 de la directive 2000/31/CE du Parlement européen et du Conseil du 8 juin 2000 relative à certains aspects juridiques des services de la société de l'information, et notamment du commerce électronique, dans le marché intérieur ("directive sur le commerce électronique").

Deze essentiële aspecten van de verleende dienst of het geleverde goed door de titularis van het vrij beroep worden opgesomd overeenkomstig de richtlijn.

#### Art. 6/3

In de wet wordt een nieuw artikel 6/3 ingevoegd waarin de misleidende omissies die, zoals gesteld, de tweede categorie uitmaken van de misleidende praktijken, worden gedefinieerd.

Overeenkomstig artikel 7 van de richtlijn is de definitie van de misleidende omissies gestoeld op dezelfde structuur als die van de in artikel 6/2 bedoelde misleidende handelingen.

Eenzijds heeft zij immers zowel betrekking op het feit dat aan de cliënt niet de essentiële informatie wordt verstrekt die hij nodig heeft om een geïnformeerd besluit te nemen, als op het feit deze informatie op niet-toereikende wijze te verstrekken, bijvoorbeeld omdat zij op onduidelijke, onbegrijpelijke, dubbelzinnige wijze dan wel laattijdig worden verstrekt zodanig dat ook hier de cliënt ertoe wordt gebracht om in beide gevallen een besluit te nemen dat hij anders niet had genomen.

Anderzijds wordt ook een lijst opgesteld van informatie die als essentieel wordt beschouwd, overeenkomstig artikel 7, §§ 4 en 5, van de richtlijn.

Het gaat hier in werkelijkheid om een dubbele lijst.

Artikel 6/3, § 4, bevat een lijst met informatie die als essentieel wordt beschouwd bij een uitnodiging tot aankoop, een begrip dat is gedefinieerd in de richtlijn en in het bijzonder de reclame omvat die de kenmerken van de dienst of het goed en de prijs ervan vermeldt en die de cliënt aldus de mogelijkheid biedt te handelen.

Overeenkomstig de communautaire wetgeving ver-eiste informatie met betrekking tot commerciële communicatie en waarvan een niet-limitatieve lijst als bijlage gaat bij de richtlijn, wordt als essentieel beschouwd. Dit heeft inzonderheid betrekking op de informatie bedoeld in de artikelen 4 en 5 van richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten en in de artikelen 5 en 6 van richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt ("richtlijn inzake elektronische handel").

Il faut encore préciser que, conformément au § 3 de l'article 7 de la directive, le § 3 de l'article 6/3 stipule que, pour apprécier si des informations ont été omises, il y a lieu, le cas échéant, de tenir compte des limites d'espace et de temps imposées par le moyen de communication utilisé, par exemple en ce qui concerne la radio ou la télévision.

#### Art. 6/4

Un nouvel article 6/4 est inséré dans la loi. Cet article définit la deuxième catégorie principale de pratiques déloyales, à savoir les pratiques agressives.

Comme le précise l'article 8 de la directive, il s'agit des pratiques qui altèrent de manière significative la liberté de choix du client par le recours au harcèlement, à la contrainte ou à une influence injustifiée, celle-ci consistant en l'utilisation d'une position de force vis-à-vis du client pour faire pression sur celui-ci.

Conformément à l'article 9 de la directive, le § 2 de l'article 6/4 énonce les critères qui doivent être pris en considération pour déterminer l'existence d'une pratique agressive et cite notamment le recours à la menace physique ou verbale ou à la menace d'une action alors que cette action n'est pas légalement possible, l'exploitation de tout malheur ou circonstance de nature à altérer le jugement du client ou l'imposition d'obstacles non contractuels onéreux ou disproportionnés à l'exercice par le client de ses droits contractuels.

#### Art. 11

En conformité avec l'article 11, § 2, de la directive, cet article modifie l'article 18 de la loi afin d'y préciser que le président du tribunal de première instance statuant sur une action en cessation peut interdire une pratique déloyale qui n'a pas encore été mise en œuvre mais qui est imminente.

#### Art. 12

Conformément à l'article 12 de la directive, cet article modifie l'article 23 de la loi afin d'y consacrer la règle selon laquelle le président du tribunal de première instance statuant sur une action en cessation peut exiger du titulaire d'une profession libérale qu'il démontre l'exactitude de ses allégations factuelles en rapport avec

Er moet nog nader worden bepaald dat overeenkomstig artikel 7, § 3, van de richtlijn, in artikel 6/3, § 3, is bepaald dat om te beoordelen of informatie werd weggelaten in voorkomend geval rekening moet worden gehouden met de beperkingen qua ruimte of tijd die het aangewende communicatiemiddel meebrengt, bv. met betrekking tot radio of televisie.

#### Art. 6/4

In de wet wordt een nieuw artikel 6/4 ingevoegd waarin de tweede hoofdcategorie van de oneerlijke praktijken, te weten de agressieve praktijken, worden gedefinieerd.

Zoals nader is bepaald in artikel 8 van de richtlijn betreft het praktijken die de keuzevrijheid van de cliënt aanzienlijk beperken door intimidatie, dwang of ongepaste beïnvloeding die bestaat in het uitbuiten van een machtspositie ten aanzien van de cliënt om druk uit te oefenen.

Overeenkomstig artikel 9 van de richtlijn worden in artikel 6/4, § 2, de criteria opgesomd die in aanmerking moeten worden genomen om het bestaan van een agressieve praktijk te bepalen. In dit artikel worden inzonderheid het gebruik van dreigende of grove taal of gedragingen of het dreigen met maatregelen die wettelijk niet kunnen worden genomen, het uitbuiten van enige bijzondere tegenslagen of omstandigheden om het beoordelingsvermogen van de cliënt aan te tasten of niet-contractuele kosten veroorzakende of bovenmatige belemmeringen voor de uitoefening door de cliënt van zijn rechten uit hoofde van het contract, vermeld.

#### Art. 11

Overeenkomstig artikel 11, § 2, van de richtlijn wordt op grond van dit artikel artikel 18 van de wet gewijzigd teneinde nader erin te bepalen dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg die uitspraak doet over het doen staken van inbreuken, een oneerlijke praktijk kan verbieden die nog niet is uitgevoerd maar op het punt staat te worden uitgevoerd.

#### Art. 12

Overeenkomstig artikel 12 van de richtlijn wordt op grond van dit artikel artikel 23 van de wet gewijzigd teneinde de regel erin te huldigen dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg die uitspraak doet over het doen staken van inbreuken van de titularis van een vrij beroep kan eisen dat hij de juistheid van

une pratique et, à défaut, considérer ces allégations comme inexactes.

#### Art. 13

Cet article modifie l'article 25 de la loi afin d'inclure parmi les infractions sanctionnées par une amende celles qui sont relatives aux pratiques déloyales interdites par la loi.

Il est ainsi donné exécution à l'article 13 de la directive qui requiert que des sanctions effectives, proportionnées et dissuasives soient prévues en cas de violation des dispositions nationales prises en application de la directive.

#### Art. 14 et 15

Comme il a été dit, ces articles insèrent dans la loi une nouvelle annexe fixant une liste de pratiques qui, en application du nouvel article 6/1, § 6, de la loi, sont réputées être déloyales en toutes circonstances.

Cette liste couvre tant des pratiques trompeuses que des pratiques agressives.

zijn feitelijke beweringen in verband met een praktijk bewijst en bij gebreke daarvan deze beweringen als onjuist beschouwen.

#### Art. 13

Op grond van dit artikel wordt artikel 25 van de wet gewijzigd zodanig dat de inbreuken die betrekking hebben op de bij de wet verboden oneerlijke praktijken bij de met een boete gesanctioneerde inbreuken worden gevoegd.

Aldus wordt uitvoering gegeven aan artikel 13 van de richtlijn op grond waarvan het vereist is dat in doeltreffende, evenredige en afschrikwekkende sancties wordt voorzien in geval van schending van de ter uitvoering van de richtlijn vastgestelde nationale bepalingen.

#### Art. 14 en 15

Zoals is gesteld, wordt op grond van deze artikelen een nieuwe bijlage ingevoegd waarin de lijst van praktijken is bepaald die overeenkomstig het nieuwe artikel 6/1, § 6, van de wet, onder alle omstandigheden als oneerlijk worden beschouwd.

Deze lijst omvat zowel de misleidende praktijken als de agressieve praktijken.

Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)  
Jef VAN DEN BERGH (CD&V)  
Jenne DE POTTER (CD&V)  
Joseph GEORGE (cdH)

## PROPOSITION DE LOI

### Article 1<sup>er</sup>

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Elle transpose à l'égard des professions libérales les dispositions de la directive 2005/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mai 2005 relative aux pratiques commerciales déloyales des entreprises vis-à-vis des consommateurs dans le marché intérieur et modifiant la directive 84/450/CEE du Conseil et les directives 97/7/CE, 98/27/CE et 2002/65/CE du Parlement européen et du Conseil et le règlement(CE) n° 2006/2004 du Parlement européen et du Conseil.

### Art. 2

L'intitulé de la loi du 2 août 2002 relative à la publicité trompeuse et à la publicité comparative, aux clauses abusives et aux contrats à distance en ce qui concerne les professions libérales est remplacé par ce qui suit:

“Loi relative aux pratiques des titulaires de professions libérales et à la protection et aux droits des clients”.

### Art. 3

L'article 1<sup>er</sup>, alinéa 2, de la même loi, est remplacé par ce qui suit:

“Elle transpose la directive 84/450/CEE du Conseil du 10 septembre 1984 en matière de publicité trompeuse, modifiée par la directive 97/55/CE du Parlement européen et du Conseil du 6 octobre 1997 et par la directive 2005/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mai 2005, la directive 93/13/CEE du Conseil du 5 avril 1993 concernant les clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs, la directive 97/7/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 mai 1997 concernant la protection des consommateurs en matière de contrats à distance, modifiée par la directive 2005/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mai 2005, la directive 98/27/CE du Parlement européen et du Conseil du 19 mai 1998 relative aux actions en cessation en matière de protection des intérêts des consommateurs, modifiée par la directive 1999/44/CE du Parlement européen et du Conseil du 25 mai 1999, par la directive 2000/31/CE du Parlement européen et

## WETSVOORSTEL

### Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Op grond van deze wet worden ten aanzien van de vrije beroepen de bepalingen omgezet van richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van richtlijn 84/450/EEG van de Raad, richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad.

### Art. 2

Het opschrift van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen wordt vervangen als volgt:

“Wet betreffende de praktijken van de titularissen van vrije beroepen en de bescherming en de rechten van de cliënt”.

### Art. 3

In artikel 1 van dezelfde wet wordt het tweede lid vervangen als volgt:

“Bij deze wet worden omgezet richtlijn 84/450/EEG van de Raad van 10 september 1984 inzake misleidende reclame, gewijzigd bij richtlijn 97/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 1997 en bij richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005, richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten, gewijzigd bij richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005, richtlijn 98/27/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 1998 betreffende het doen staken van inbreuken in het raam van de bescherming van de consumentenbelangen, gewijzigd bij richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999, bij richtlijn 2000/31/EG van

du Conseil du 8 juin 2000 et par la directive 2005/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mai 2005, et la directive 2005/29/CE du Parlement européen et du Conseil du 11 mai 2005 relative aux pratiques commerciales déloyales des entreprises vis-à-vis des consommateurs dans le marché intérieur et modifiant la directive 84/450/CEE du Conseil et les directives 97/7/CE, 98/27/CE et 2002/65/CE du Parlement européen et du Conseil et le règlement (CE) n° 2006/2004 du Parlement européen et du Conseil.”

#### Art. 4

Dans l'article 2 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

1° le 1° est remplacé par ce qui suit:

“1° titulaire d'une profession libérale: toute personne exerçant toute activité professionnelle indépendante de prestation de services ou de fourniture de biens, qui ne constitue pas un acte de commerce ou une activité artisanale visée par la loi du 18 mars 1965 sur le registre de l'artisanat et qui n'est pas visée par la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur, à l'exclusion des activités agricoles et d'élevage, ainsi que toute personne agissant au nom et pour le compte d'un titulaire d'une profession libérale;”;

2° le 2° est remplacé par ce qui suit:

“2° client: toute personne physique qui, pour les pratiques et contrats visés par la présente loi, agit à des fins qui n'entrent pas dans le cadre de son activité professionnelle;”;

3° l'article est complété par les 10° et 11° rédigés comme suit:

“10° pratiques des professions libérales: toute action, omission, conduite, démarche ou communication, y compris la publicité et le marketing, de la part d'un titulaire d'une profession libérale, en relation directe avec la promotion, la prestation ou la fourniture d'un service ou d'un bien au client;

11° code de conduite: un accord ou un ensemble de règles qui ne sont pas imposés par les dispositions législatives, réglementaires ou administratives et qui définissent le comportement des titulaires d'une

het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 en bij richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005, en richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van richtlijn 84/450/EEG van de Raad, richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad.”

#### Art. 4

In artikel 2 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 1° wordt vervangen als volgt:

“1° titularis van een vrij beroep: eenieder die elke zelfstandige beroepsactiviteit uitoefent die dienstverlening of levering van goederen omvat welke geen daad van koophandel of ambachtsbedrijvigheid is, als bedoeld in de wet van 18 maart 1965 op het ambachtsregister en die niet wordt bedoeld in de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, met uitsluiting van de landbouwbedrijvigheden en de veeteelt, evenals eenieder die in naam van of voor rekenschap van hem optreedt;”;

2° punt 2° wordt vervangen als volgt:

“2° cliënt: iedere natuurlijke persoon die voor door deze wet bedoelde praktijken en overeenkomsten handelt voor doeleinden die buiten zijn beroepsactiviteit vallen;”;

3° het artikel wordt aangevuld met de punten 10° en 11°, luidende:

“10° praktijken van de vrije beroepen: iedere handeling, ommissie, gedraging, voorstelling van zaken of communicatie, met inbegrip van reclame en marketing, van een titularis van een vrij beroep, die rechtstreeks verband houdt met de verkoopbevordering, het presteren of verlenen van een dienst of een goed aan de cliënt;

11° gedragscode: een overeenkomst of een aantal niet bij wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen voorgeschreven regels waarin wordt vastgesteld hoe titularissen van een vrij beroep die zich aan de code

profession libérale qui s'engagent à être liés par lui en ce qui concerne une ou plusieurs de leurs pratiques ou un ou plusieurs secteurs d'activité."

#### Art. 5

L'intitulé du chapitre II de la même loi est remplacé par ce qui suit:

"Chapitre II. Des pratiques des titulaires de professions libérales".

#### Art. 6

Dans le chapitre II de la même loi, il est inséré une section 1<sup>re</sup> comportant les articles 4 et 5 de la loi et intitulée

"Section 1<sup>re</sup>. De la publicité trompeuse entre titulaires de professions libérales ou à l'égard d'autres professionnels".

#### Art. 7

L'article 4, alinéa 1<sup>er</sup>, de la même loi, est remplacé par ce qui suit:

"Sans préjudice de l'application de lois plus contraignantes, toute publicité trompeuse entre titulaires de professions libérales ou à l'égard d'autres professionnels est interdite."

#### Art. 8

Dans le chapitre II de la même loi, il est inséré une section 2 comportant l'article 6 et intitulée

"Section 2. De la publicité comparative".

#### Art. 9

Dans l'article 6, § 2, 1<sup>o</sup>, de la même loi, les mots "4 et 5" sont remplacés par les mots "4, 5, 6/2 et 6/3".

"1<sup>o</sup> elle n'est pas trompeuse au sens des articles 4, 5, 6/2 et 6/3;"

binden, zich moeten gedragen met betrekking tot een of meer bepaalde praktijken of bedrijfssectoren."

#### Art. 5

Het opschrift van hoofdstuk II van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

"Hoofdstuk II. Praktijken van de titularissen van vrije beroepen".

#### Art. 6

In hoofdstuk II van dezelfde wet wordt een afdeling 1 ingevoegd die de artikelen 4 en 5 van de wet omvat, met als opschrift:

"Afdeling 1. Misleidende reclame tussen titularissen van vrije beroepen of ten aanzien van andere beroepsbeoefenaars".

#### Art. 7

Artikel 4, eerste lid, van dezelfde wet, wordt vervangen als volgt:

"Onverminderd de toepassing van strengere wetten is elke misleidende reclame tussen titularissen van vrije beroepen of ten aanzien van andere beroepsbeoefenaars verboden."

#### Art. 8

In hoofdstuk II van dezelfde wet wordt een afdeling 2 ingevoegd die artikel 6 omvat, met als opschrift:

"Afdeling 2. Vergelijkende reclame".

#### Art. 9

In artikel 6, § 2, 1<sup>o</sup>, van dezelfde wet worden de woorden "4 en 5" vervangen door de woorden "4, 5, 6/2 en 6/3".

"1<sup>o</sup> zij is niet misleidend in de zin van de artikelen 4, 5, 6/2 en 6/3;"



## Art. 10

Dans le chapitre II de la même loi, il est inséré une section 3 comportant les articles 6/1 à 6/4 et rédigée comme suit:

“Section 3. Des pratiques déloyales des titulaires de professions libérales à l’égard des clients

Art. 6/1. § 1<sup>er</sup>. Les pratiques déloyales des titulaires de professions libérales vis-à-vis des clients sont interdites.

Cette interdiction s’applique avant, pendant et après une prestation de services ou une fourniture de biens, y compris les biens immobiliers, les droits et les obligations.

§ 2. Est déloyale une pratique qui est contraire aux exigences de la diligence professionnelle et qui altère ou est susceptible d’altérer de manière substantielle le comportement économique, par rapport au service ou au bien, du client moyen qu’elle touche ou auquel elle s’adresse, ou du membre moyen du groupe lorsqu’une pratique est ciblée vers un groupe particulier de clients.

§ 3. Pour l’application de la présente section, il y a lieu d’entendre par:

1° diligence professionnelle: le niveau de compétence spécialisée et de soins dont le titulaire d’une profession libérale est raisonnablement censé faire preuve vis-à-vis du client, conformément aux pratiques de marché honnêtes et/ou au principe général de bonne foi dans son domaine d’activité;

2° altération substantielle du comportement économique du client: l’utilisation d’une pratique compromettant sensiblement l’aptitude du client à prendre une décision en connaissance de cause et l’amenant par conséquent à prendre une décision qu’il n’aurait pas prise autrement;

3° décision d’un client: toute décision prise par un client concernant l’opportunité, les modalités et les conditions relatives au fait d’acheter, de faire un paiement intégral ou partiel pour un service ou un bien, de conserver, de se défaire ou d’exercer un droit contractuel en rapport avec le service ou le bien, que cette décision ait amené le client à agir ou à s’abstenir.

§ 4. Les pratiques qui sont susceptibles d’altérer de manière substantielle le comportement économique d’un groupe clairement identifiable de clients parce que ceux-ci sont particulièrement vulnérables à la pratique

## Art. 10

In hoofdstuk II van dezelfde wet wordt een afdeling 3 ingevoegd die de artikelen 6/1 tot 6/4 zal omvatten en luidt als volgt:

“Afdeling 3. Oneerlijke praktijken van titularissen van vrije beroepen ten aanzien van cliënten

Art. 6/1. § 1. Oneerlijke praktijken van de titularissen van vrije beroepen ten aanzien van cliënten zijn verboden.

Dit verbod is van toepassing voor, gedurende en na een dienstverlening of een levering van goederen, met inbegrip van onroerende goederen, rechten en verplichtingen.

§ 2. Een praktijk is oneerlijk wanneer zij in strijd is met de vereisten van professionele toewijding en het economisch gedrag van de gemiddelde cliënt die zij bereikt of op wie zij gericht is of, indien zij op een bepaalde groep cliënten gericht is, het economisch gedrag van het gemiddelde lid van deze groep, met betrekking tot de dienst of het goed, wezenlijk verstoort of kan verstoren.

§ 3. Voor de toepassing van deze afdeling wordt verstaan onder:

1° professionele toewijding: het normale niveau van bijzondere vakkundigheid en zorgvuldigheid dat redelijkerwijs van de titularis van een vrij beroep ten aanzien van de cliënt mag worden verwacht, overeenkomstig eerlijke marktpraktijken en/of het algemene beginsel van goede trouw in de sector van de titularis van het vrij beroep;

2° het economische gedrag van de cliënt wezenlijk verstoren: een praktijk gebruiken om het vermogen van de cliënt om een geïnformeerd besluit te nemen merkbaar te beperken, waardoor de cliënt een besluit neemt dat hij anders niet had genomen;

3° besluit van een cliënt: een door een cliënt genomen besluit over de vraag of, en, zo ja, hoe en op welke voorwaarden hij een dienst of een goed koopt, geheel of gedeeltelijk betaalt, behoudt of van de hand doet, of een contractueel recht uitoefent in verband met de dienst of het goed, ongeacht of de cliënt door deze beslissing wel of niet tot handelen overgaat.

§ 4. Een praktijk die op voor de titularis van een vrij beroep redelijkerwijs voorzienbare wijze het economische gedrag van slechts een duidelijk herkenbare groep cliënten wezenlijk verstoort of kan verstoren, namelijk

utilisée ou au service ou bien qu'elle concerne en raison d'une infirmité mentale ou physique, de leur âge ou de leur crédulité, alors que l'on pourrait raisonnablement attendre du titulaire de la profession libérale qu'il prévoie cette conséquence, sont évaluées du point de vue du membre moyen de ce groupe. Cette disposition est sans préjudice de la pratique publicitaire courante et légitime consistant à formuler des déclarations exagérées ou des déclarations qui ne sont pas destinées à être comprises au sens littéral.

§ 5. En particulier, sont déloyales les pratiques qui sont trompeuses au sens des articles 6/2 et 6/3 ou agressives au sens de l'article 6/4.

§ 6. Sont réputées déloyales en toutes circonstances les pratiques visées à l'annexe 2 de la présente loi.

Art. 6/2. § 1<sup>er</sup>. Une pratique est réputée trompeuse si elle contient des informations fausses, et qu'elle est donc mensongère, ou que, d'une manière quelconque, y compris par sa présentation générale, elle induit ou est susceptible d'induire en erreur le client moyen, même si les informations présentées sont factuellement correctes, en ce qui concerne un ou plusieurs des aspects ci-après et que, dans un cas comme dans l'autre, elle l'amène ou est susceptible de l'amener à prendre une décision qu'il n'aurait pas prise autrement:

1° l'existence ou la nature du service ou du bien;

2° les caractéristiques principales du service ou du bien, telles que sa disponibilité, ses avantages, les risques qu'il présente, son exécution, sa composition, ses accessoires, le service après-vente et le traitement des réclamations, le mode et la date de fabrication ou de prestation, sa livraison, son aptitude à l'usage, son utilisation, sa quantité, ses spécifications, son origine géographique ou commerciale ou les résultats qui peuvent être attendus de son utilisation, ou les résultats et les caractéristiques essentielles des tests ou contrôles effectués sur le service ou le bien;

3° l'étendue des engagements du titulaire de la profession libérale, la motivation de la pratique et la nature du processus de vente, ainsi que toute affirmation ou tout symbole faisant croire que le titulaire de la profession libérale ou le service ou le bien bénéficie d'un parrainage ou d'un appui direct ou indirect;

4° le prix ou le mode de calcul du prix, ou l'existence d'un avantage spécifique quant au prix;

5° la nécessité d'un service, d'une pièce détachée, d'un remplacement ou d'une réparation;

van cliënten die wegens een mentale of lichamelijke handicap, hun leeftijd of goedgelovigheid bijzonder vatbaar zijn voor die praktijken of voor de onderliggende dienst of het onderliggend goed, wordt beoordeeld vanuit het gezichtspunt van het gemiddelde lid van die groep. Dit laat onverlet de gangbare, legitieme reclamepraktijk waarbij overdreven uitspraken worden gedaan of uitspraken die niet letterlijk dienen te worden genomen.

§ 5. Zijn oneerlijk in het bijzonder de praktijken die misleidend zijn in de zin van de artikelen 6/2 en 6/3 of agressief in de zin van artikel 6/4.

§ 6. Worden in alle omstandigheden als oneerlijk beschouwd, de praktijken bedoeld in bijlage 2 bij deze wet.

Art. 6/2. § 1. Als misleidend wordt beschouwd een praktijk die gepaard gaat met onjuiste informatie en derhalve op onwaarheden berust of, zelfs als de informatie feitelijk correct is, de gemiddelde cliënt op enigerlei wijze, inclusief door de algemene presentatie, bedriegt of kan bedriegen ten aanzien van een of meer van de volgende elementen, en de gemiddelde cliënt er zowel in het ene als in het andere geval toe brengt of kan brengen een besluit te nemen dat hij anders niet had genomen:

1° het bestaan of de aard van de dienst of het goed;

2° de voornaamste kenmerken van de dienst of het goed, zoals beschikbaarheid, voordelen, risico's, uitvoering, samenstelling, accessoires, klantenservice en klachtenbehandeling, procédé en datum van fabricage of verrichting, levering, geschiktheid voor het gebruik, gebruiksmogelijkheden, hoeveelheid, specificatie, geografische of commerciële oorsprong, van het gebruik te verwachten resultaten, of de resultaten en wezenlijke kenmerken van op de dienst of het goed verrichte tests of controles;

3° de reikwijdte van de verplichtingen van de titularis van het vrij beroep, de motieven voor de praktijk en de aard van het verkoopproces, een verklaring of een symbool in verband met directe of indirecte sponsoring of erkenning van de titularis van het vrij beroep of de dienst of het goed;

4° de prijs of de wijze waarop de prijs wordt berekend, of het bestaan van een specifiek prijsvoordeel;

5° de noodzaak van een dienst, onderdeel, vervanging of reparatie;

6° la nature, les qualités et les droits du titulaire de la profession libérale ou de son représentant, tels que son identité et son patrimoine, ses qualifications, son statut, son agrément, son affiliation ou ses liens et ses droits de propriété industrielle, commerciale ou intellectuelle ou les récompenses et distinctions qu'il a reçues;

7° les droits du client, en particulier le droit de remplacement ou de remboursement selon les dispositions de la loi du 1<sup>er</sup> septembre 2004 relative à la protection des consommateurs en cas de vente de biens de consommation, ou les risques qu'il peut encourir.

§ 2. Une pratique est également réputée trompeuse si, dans son contexte factuel, compte tenu de toutes ses caractéristiques et des circonstances, elle amène ou est susceptible d'amener le client moyen à prendre une décision qu'il n'aurait pas prise autrement, et qu'elle implique:

a) toute activité de marketing concernant un service ou un bien, y compris la publicité comparative, créant une confusion avec un autre service ou bien, marque, nom ou autre signe distinctif d'un concurrent;

b) le non-respect par le titulaire de la profession libérale d'engagements contenus dans un code de conduite par lequel il s'est engagé à être lié, dès lors que ces engagements ne sont pas de simples aspirations, mais sont fermes et vérifiables et que le titulaire de la profession libérale indique, dans le cadre d'une pratique, qu'il est lié par le code.

Art. 6/3. § 1<sup>er</sup>. Une pratique est réputée trompeuse si, dans son contexte factuel, compte tenu de toutes ses caractéristiques et des circonstances ainsi que des limites propres au moyen de communication utilisé, elle omet une information substantielle dont le client moyen, a besoin, compte tenu du contexte, pour prendre une décision en connaissance de cause et, par conséquent, l'amène ou est susceptible de l'amener à prendre une décision qu'il n'aurait pas prise autrement.

§ 2. Une pratique est également considérée comme une omission trompeuse lorsqu'un titulaire d'une profession libérale, compte tenu des aspects mentionnés au § 1<sup>er</sup>, dissimule une information substantielle visée audit paragraphe ou la fournit de façon peu claire, inintelligible, ambiguë ou à contretemps, ou lorsqu'il n'indique pas sa véritable intention professionnelle dès lors que celle-ci ne ressort pas déjà du contexte et lorsque, dans l'un ou l'autre cas, le client moyen est ainsi amené ou est susceptible d'être amené à prendre une décision qu'il n'aurait pas prise autrement.

6° de hoedanigheid, kenmerken en rechten van de titularis van het vrij beroep of zijn tussenpersoon, zoals zijn identiteit, vermogen, kwalificaties, status, erkenning, affiliatie, connecties, industriële, commerciële of intellectuele eigendomsrechten of zijn bekroningen en onderscheidingen;

7° de rechten van de cliënt, in het bijzonder het recht op vervanging of terugbetaling, zoals bepaald in de wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, of de risico's die hij eventueel loopt.

§ 2. Als misleidend wordt eveneens beschouwd een praktijk die in haar feitelijke context, al haar kenmerken en omstandigheden in aanmerking genomen, de gemiddelde cliënt ertoe brengt of kan brengen een besluit te nemen dat hij anders niet had genomen, en die het volgende behelst:

a) elke marketing van een dienst of een goed, met inbegrip van vergelijkende reclame, op zodanige wijze dat verwarring wordt geschapen met andere diensten of goederen, merken, namen en andere onderscheidende kenmerken van een concurrent;

b) de niet-nakoming door de titularis van het vrij beroep van verplichtingen die opgenomen zijn in een gedragscode waaraan hij zich heeft verbonden, voor zover het niet gaat om een intentieverklaring maar om een vaststaande verbintenis die verifieerbaar is, en de titularis van het vrij beroep in de context van een praktijk aangeeft dat hij aan de code verbonden is.

Art. 6/3. § 1. Als misleidend wordt beschouwd een praktijk die in haar feitelijke context, al haar kenmerken en omstandigheden en de beperkingen van het communicatiemiddel in aanmerking genomen, essentiële informatie welke de gemiddelde cliënt, naargelang de context, nodig heeft om een geïnformeerd besluit te nemen, weglaat en die de gemiddelde cliënt er toe brengt of kan brengen een besluit te nemen dat hij anders niet had genomen.

§ 2. Als misleidende omissie wordt voorts beschouwd, een praktijk waarbij een titularis van een vrij beroep essentiële informatie als bedoeld in § 1, rekening houdend met de in deze paragraaf geschetste details, verborgen houdt of op onduidelijke, onbegrijpelijke, dubbelzinnige wijze dan wel laattijdig verstrekt, of de eigenlijke professionele bedoeling, wanneer die niet reeds duidelijk blijkt uit de context, niet laat blijken, en de gemiddelde cliënt er zowel in het ene als in het andere geval toe brengt of kan brengen een besluit te nemen dat hij anders niet had genomen.

§ 3. Lorsque le moyen de communication utilisé aux fins de la pratique impose des limites d'espace ou de temps, il convient, en vue de déterminer si des informations ont été omises, de tenir compte de ces limites ainsi que de toute mesure prise par le titulaire de la profession libérale pour mettre les informations à la disposition du client par d'autres moyens.

§ 4. Lors d'une invitation à l'achat, sont considérées comme substantielles, dès lors qu'elles ne ressortent pas déjà du contexte, les informations suivantes:

a) les caractéristiques principales du service ou du bien, dans la mesure appropriée eu égard au moyen de communication utilisé et au service ou bien concerné;

b) l'adresse géographique et l'identité du titulaire de la profession libérale, par exemple sa raison sociale et, le cas échéant, l'adresse géographique et l'identité du titulaire de profession libérale pour le compte duquel il agit;

c) le prix toutes taxes comprises, lorsque la nature du service ou du bien signifie que le prix ne peut raisonnablement pas être calculé à l'avance, la manière dont le prix est calculé, ainsi que, le cas échéant, tous les coûts supplémentaires de transport, de livraison et postaux, ou, lorsque ces coûts ne peuvent raisonnablement pas être calculés à l'avance, la mention que ces coûts peuvent être à la charge du client;

d) les modalités de paiement, de livraison, d'exécution et de traitement des réclamations, si elles diffèrent des conditions de la diligence professionnelle;

e) pour les services ou biens et transactions impliquant un droit de rétractation ou d'annulation, l'existence d'un tel droit.

Constitue une invitation à l'achat une communication indiquant les caractéristiques et le prix du service ou du bien de façon appropriée en fonction du moyen utilisé pour cette communication et permettant ainsi au client de faire un achat.

Art. 6/4. § 1<sup>er</sup>. Une pratique est réputée agressive si, dans son contexte factuel, compte tenu de toutes ses caractéristiques et des circonstances, elle altère ou est susceptible d'altérer de manière significative, du fait du harcèlement, de la contrainte, y compris le recours à la force physique, ou d'une influence injustifiée, la liberté de choix ou de conduite du client moyen à l'égard d'un service ou d'un bien, et, par conséquent, l'amène ou est susceptible de l'amener à prendre une décision qu'il n'aurait pas prise autrement.

§ 3. Indien het voor de praktijk gebruikte communicatiemiddel beperkingen qua ruimte of tijd met zich meebrengt, wordt bij de beoordeling of er informatie werd weggelaten rekening gehouden met deze beperkingen, alsook met maatregelen die de titularis van het vrij beroep genomen heeft om de informatie langs andere wegen ter beschikking van de cliënt te stellen.

§ 4. Bij een uitnodiging tot aankoop wordt de volgende informatie, voor zover die nog niet uit de context blijkt, als essentieel beschouwd:

a) de voornaamste kenmerken van de dienst of het goed, in de mate waarin zulks gezien het aangewende communicatiemiddel en de betrokken dienst of het betrokken goed passend is;

b) het geografische adres en de identiteit van de titularis van het vrij beroep, in het bijzonder zijn handelsnaam, en, in voorkomend geval, het geografische adres en de identiteit van de titularis van het vrij beroep namens wie hij optreedt;

c) de prijs, inclusief belastingen, of, als het om een soort dienst of goed gaat waarvan de prijs redelijkerwijs niet vooraf kan worden berekend, de manier waarop de prijs wordt berekend, en, in voorkomend geval, alle extra vracht-, leverings- of portokosten of, indien deze kosten redelijkerwijs niet vooraf kunnen worden berekend, de vermelding dat deze kosten ten laste van de cliënt kunnen worden gelegd;

d) de wijze van betaling, levering, uitvoering en het beleid inzake klachtenbehandeling, indien deze afwijken van de vereisten van professionele toewijding;

e) voor de diensten of goederen en transacties met recht op herroeping of annulering, het bestaan van dit recht.

Vormt een uitnodiging tot aankoop een boodschap die de kenmerken en de prijs van de dienst of het goed op een aan het gebruikte medium aangepaste wijze vermeldt en de cliënt aldus in staat stelt een aankoop te doen.

Art. 6/4. § 1. Als agressief wordt beschouwd een praktijk die, in haar feitelijke context, al haar kenmerken en omstandigheden in aanmerking genomen, door intimidatie, dwang, inclusief het gebruik van lichamelijk geweld, of ongepaste beïnvloeding, de keuzevrijheid of de vrijheid van handelen van de gemiddelde cliënt met betrekking tot een dienst of een goed aanzienlijk beperkt of kan beperken, waardoor hij ertoe wordt gebracht of kan worden gebracht een besluit te nemen dat hij anders niet had genomen.

Constitue une influence injustifiée l'utilisation d'une position de force vis-à-vis du client de manière à faire pression sur celui-ci, même sans avoir recours à la force physique ou menacer de le faire, de telle manière que son aptitude à prendre une décision en connaissance de cause soit limitée de manière significative.

§ 2. Afin de déterminer si une pratique recourt au harcèlement, à la contrainte, y compris la force physique, ou à une influence injustifiée, les éléments suivants sont pris en considération:

- a) le moment et l'endroit où la pratique est mise en œuvre, sa nature et sa persistance;
- b) le recours à la menace physique ou verbale;
- c) l'exploitation en connaissance de cause par le titulaire de la profession libérale de tout malheur ou circonstance particulière d'une gravité propre à altérer le jugement du client, dans le but d'influencer la décision du client à l'égard du service ou du bien;
- d) tout obstacle non contractuel onéreux ou disproportionné imposé par le titulaire de la profession libérale lorsque le client souhaite faire valoir ses droits contractuels, et notamment celui de mettre fin au contrat ou de changer de service ou de bien ou de fournisseur;
- e) toute menace d'action alors que cette action n'est pas légalement possible."

#### Art. 11

Dans l'article 18 de la même loi, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 2 et 3:

"Il peut de même interdire une pratique déloyale qui n'a pas encore été mise en œuvre mais est imminente."

#### Art. 12

L'article 23 de la même loi est complété par un § 3 rédigé comme suit:

"§ 3. Le président du tribunal de première instance peut également:

Vormt ongepaste beïnvloeding het uitbuiten van een machtspositie ten aanzien van de cliënt om, zelfs zonder gebruik van of dreiging met fysiek geweld, druk uit te oefenen op een wijze die het vermogen van de cliënt om een geïnformeerd besluit te nemen, aanzienlijk beperkt.

§ 2. Om te bepalen of er bij een praktijk gebruik wordt gemaakt van intimidatie, dwang, inclusief lichamelijk geweld, of ongepaste beïnvloeding, wordt rekening gehouden met:

- a) het tijdstip en de plaats waar de praktijk wordt uitgevoerd, de aard en de persistentie ervan;
- b) het gebruik van dreigende of grove taal of gedragingen;
- c) het bewust uitbuiten door de titularis van het vrij beroep van enige bijzondere tegenslagen of omstandigheden, die zo ernstig zijn dat zij het beoordelingsvermogen van de cliënt kunnen aantasten, met het doel de beslissing van de cliënt over de dienst of het goed te beïnvloeden;
- d) door de titularis van het vrij beroep opgelegde, kosten veroorzakende of bovenmatige niet-contractuele belemmeringen ten aanzien van rechten die de cliënt uit hoofde van het contract wil uitoefenen, waaronder het recht om het contract te beëindigen of een andere dienst of een ander goed of een andere leverancier te kiezen;
- e) het dreigen met maatregelen die wettelijk niet kunnen worden genomen."

#### Art. 11

In artikel 18 van dezelfde wet wordt tussen het tweede en het derde lid het volgende lid ingevoegd:

"Hij kan op dezelfde wijze een oneerlijke praktijk verbieden die nog niet is uitgevoerd, maar op punt staat te worden uitgevoerd."

#### Art. 12

Artikel 23 van dezelfde wet wordt aangevuld met een § 3, luidende:

"§ 3. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg kan eveneens:

1° exiger que le titulaire d'une profession libérale fournisse des preuves sur l'exactitude de ses allégations factuelles en rapport avec une pratique si, compte tenu de l'intérêt légitime du titulaire de la profession libérale et de toute autre partie à la procédure, une telle exigence paraît appropriée au vu des circonstances du cas d'espèce, et

2° considérer des allégations factuelles comme inexactes si les preuves exigées conformément au point 1° ne sont pas apportées ou s'il les estime insuffisantes."

#### Art. 13

L'article 25 de la même loi est remplacé par ce qui suit:

"Art. 25. Sont punis d'une amende de 250 à 10 000 euros, ceux qui commettent une infraction aux dispositions suivantes:

1° article 6/1, § 1<sup>er</sup>;

2° articles 12, alinéa 1<sup>er</sup>, 6°, et 13, 2°;

3° article 17, § 1<sup>er</sup>."

#### Art. 14

Dans la même loi, l'intitulé de l'annexe est remplacé par ce qui suit:

"Annexe 2. Clauses visées à l'article 7, § 4".

#### Art. 15

Dans la même loi, il est inséré avant l'annexe, devant l'annexe 2, une annexe 1 qui est jointe en annexe à la présente loi.

1° eisen dat de titularis van het vrij beroep bewijzen aandraagt voor de juistheid van de feitelijke beweringen in verband met een praktijk indien, met inachtneming van de rechtmatige belangen van de titularis van het vrij beroep en van elke andere partij bij de procedure, die eis passend lijkt, gelet op de omstandigheden van de zaak in kwestie, en

2° feitelijke beweringen als onjuist beschouwen, indien de overeenkomstig het bepaalde onder punt 1° geëiste bewijzen niet worden aangedragen of door hem onvoldoende worden geacht."

#### Art. 13

Artikel 25 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

"Art. 25. Met geldboete van 250 tot 10 000 euro worden gestraft, zij die de volgende bepalingen overtreden:

1° artikel 6/1, § 1;

2° de artikelen 12, eerste lid, 6°, en 13, 2°;

3° artikel 17, § 1."

#### Art. 14

In dezelfde wet wordt het opschrift van de bijlage vervangen als volgt:

"Bijlage 2. Bedingen bedoeld in artikel 7, § 4".

#### Art. 15

In dezelfde wet wordt voor de bijlage die bijlage 2 wordt, een bijlage 1 ingevoegd die als bijlage gaat bij deze wet.



**“Annexe 1.  
Pratiques visées à l’article 6/1, § 6”**

**1. Pratiques trompeuses:**

1° pour un titulaire de profession libérale, se prétendre signataire d’un code de conduite alors qu’il ne l’est pas;

2° afficher un certificat, un label de qualité ou un équivalent sans avoir obtenu l’autorisation nécessaire;

3° affirmer qu’un code de conduite a reçu l’approbation d’un organisme public ou autre alors que ce n’est pas le cas;

4° affirmer qu’un titulaire de profession libérale, y compris ses pratiques, ou qu’un service ou un bien a été agréé, approuvé ou autorisé par un organisme public ou privé alors que ce n’est pas le cas ou sans respecter les conditions de l’agrément, de l’approbation ou de l’autorisation reçue;

5° proposer l’achat d’un bien ou d’un service à un prix indiqué sans révéler les raisons plausibles que pourrait avoir le titulaire de la profession libérale de penser qu’il ne pourra fournir lui même, ou faire fournir par un autre titulaire, les services ou biens en question ou des services ou biens équivalents au prix indiqué, pendant une période et dans des quantités qui soient raisonnables compte tenu du service ou bien, de l’ampleur de la publicité faite pour le service ou bien et du prix proposé;

6° proposer l’achat de services ou de biens à un prix indiqué, et ensuite:

a) refuser de présenter aux clients le service ou le bien ayant fait l’objet de la publicité,

ou

b) refuser de prendre des commandes concernant ce service ou ce bien ou de le livrer dans un délai raisonnable,

ou

c) en présenter un échantillon défectueux,

dans le but de faire la promotion d’un service ou d’un bien différent;

**“Bijlage 1.  
Praktijken bedoeld in artikel 6/1, § 6”**

**1. Misleidende praktijken:**

1° voor een titularis van een vrij beroep, beweren een gedragscode te hebben ondertekend wanneer dit niet het geval is;

2° een vertrouwens-, kwaliteits- of ander soortgelijk label aanbrengen zonder daarvoor de vereiste toestemming te hebben gekregen;

3° beweren dat een gedragscode door een publieke of andere instantie is erkend wanneer dit niet het geval is;

4° beweren dat een titularis van een vrij beroep (met inbegrip van zijn praktijken) of een dienst of een goed door een openbare of particuliere instelling is erkend, goedgekeurd of toegelaten terwijl zulks niet het geval is, of iets dergelijks beweren zonder dat aan de voorwaarden tot erkenning, goedkeuring of toelating wordt voldaan;

5° een goed of een dienst tegen een genoemde prijs te koop aanbieden zonder dat de titularis van het vrij beroep aangeeft dat er een gegronnd vermoeden bestaat dat hij deze diensten of goederen of gelijkwaardige diensten of goederen niet tegen die prijs kan leveren of door een andere titularis kan doen leveren gedurende een periode en in hoeveelheden die, rekening houdend met de dienst of het goed, de omvang van de voor de dienst of het goed gevoerde reclame en de aangeboden prijs redelijk zijn;

6° diensten of goederen tegen een genoemde prijs te koop aanbieden en vervolgens:

a) weigeren de aangeprezen dienst of het aangeprezen goed aan de cliënt te tonen,

of

b) weigeren een bestelling op te nemen of de dienst of het goed binnen een redelijke termijn te leveren,

of

c) een exemplaar van de dienst of het goed met gebreken tonen,

met de bedoeling een andere dienst of een ander goed aan te prijzen;

7° déclarer faussement qu'un service ou bien ne sera disponible que pendant une période très limitée ou qu'il ne sera disponible que sous des conditions particulières pendant une période très limitée afin d'obtenir une décision immédiate et priver les clients d'une possibilité ou d'un délai suffisant pour opérer un choix en connaissance de cause;

8° s'engager à fournir un service après-vente aux clients avec lesquels le titulaire de la profession libérale a communiqué avant la transaction dans une langue qui n'est pas une langue officielle de l'État membre dans lequel il est établi et, ensuite, assurer ce service uniquement dans une autre langue sans clairement en informer le client avant que celui-ci ne s'engage dans la transaction;

9° déclarer ou de toute autre manière donner l'impression que la fourniture d'un service ou la vente d'un bien est licite alors qu'elle ne l'est pas;

10° présenter les droits conférés au client par la loi comme constituant une caractéristique propre à la proposition faite par le titulaire de la profession libérale;

11° utiliser un contenu rédactionnel dans les médias pour faire la promotion d'un service ou bien, alors que le titulaire de la profession libérale a financé celle-ci lui-même, sans l'indiquer clairement dans le contenu ou à l'aide d'images ou de sons clairement identifiables par le client;

12° formuler des affirmations factuellement inexactes en ce qui concerne la nature et l'ampleur des risques auxquels s'expose le client sur le plan de sa sécurité personnelle ou de celle de sa famille s'il n'achète pas le service ou le bien;

13° promouvoir un service ou bien similaire à celui d'un fabricant particulier de manière à inciter délibérément le client à penser que le service ou le bien provient de ce même fabricant alors que tel n'est pas le cas;

14° créer, exploiter ou promouvoir un système de promotion pyramidale dans lequel un client verse une participation en échange de la possibilité de percevoir une contrepartie provenant essentiellement de l'entrée d'autres clients dans le système plutôt que de la vente ou de la consommation de services ou de biens;

15° déclarer que le titulaire de la profession libérale est sur le point de cesser ses activités ou de les établir ailleurs alors que tel n'est pas le cas;

7° bedrieglijk beweren dat een dienst of een goed slechts gedurende een zeer beperkte tijd beschikbaar zal zijn of dat het slechts onder speciale voorwaarden gedurende een zeer beperkte tijd beschikbaar zal zijn, om de cliënt onmiddellijk te doen beslissen en hem geen kans of onvoldoende tijd te geven een geïnformeerd besluit te nemen;

8° aan de cliënten, met wie de titularis van het vrij beroep vóór de transactie heeft gecommuniceerd in een taal die geen officiële taal is van de lidstaat waar de titularis gevestigd is, een dienst na verkoop beloven en vervolgens die dienst enkel in een andere taal leveren zonder dit duidelijk aan de cliënt te laten weten alvorens deze zich tot de transactie verbindt;

9° beweren of anderszins de indruk wekken dat een dienst of een goed legaal kan worden geleverd of verkocht wanneer dit niet het geval is;

10° rechten krachtens de wet aan cliënten voorstellen als een onderscheidend kenmerk van het aanbod van de titularis van het vrij beroep;

11° redactionele inhoud in de media, waarvoor de titularis van het vrij beroep heeft betaald, gebruiken om reclame te maken voor een dienst of een goed, zonder dat dit duidelijk uit de inhoud of uit duidelijk door de cliënt identificeerbare beelden of geluiden blijkt;

12° feitelijk onjuiste beweringen doen betreffende de aard en de omvang van het gevaar dat de persoonlijke veiligheid van de cliënt of zijn gezin zou bedreigen indien hij de dienst of het goed niet koopt;

13° een op een door een bepaalde fabrikant verleende dienst of vervaardigd goed gelijkende dienst of gelijkend goed op zodanige wijze promoten dat bij de cliënt doelbewust de verkeerde indruk wordt gewekt dat de dienst of het goed van deze fabrikant afkomstig is, terwijl dit niet het geval is;

14° een piramidesysteem opzetten, beheeren of promoten waarbij de cliënt tegen betaling kans maakt op een vergoeding die eerder voortkomt uit het aanbrengen van nieuwe cliënten in het systeem dan uit de verkoop of het verbruik van diensten of goederen;

15° beweren dat de titularis van het vrij beroep op het punt staat zijn zaak stop te zetten of te verhuizen, indien zulks niet het geval is;

16° affirmer d'un service ou d'un bien qu'il augmente les chances de gagner aux jeux de hasard;

17° affirmer faussement qu'un service ou un bien est de nature à guérir des maladies, des dysfonctionnements ou des malformations;

18° communiquer des informations factuellement inexactes sur les conditions de marché ou sur les possibilités de trouver le service ou le bien, dans le but d'inciter le client à acquérir celui-ci à des conditions moins favorables que les conditions normales de marché;

19° affirmer qu'un concours est organisé ou qu'un prix peut être gagné sans attribuer les prix décrits ou un équivalent raisonnable;

20° décrire un service ou un bien comme étant "gratuit", "à titre gracieux", "sans frais" ou autres termes similaires si le client doit payer quoi que ce soit d'autre que les coûts inévitables liés à la réponse à la pratique et au fait de prendre possession ou livraison de l'article;

21° inclure dans le matériel promotionnel une facture ou un document similaire demandant paiement qui donne au client l'impression qu'il a déjà commandé le service ou le bien commercialisé alors que ce n'est pas le cas;

22° faussement affirmer ou donner l'impression que le titulaire de la profession libérale n'agit pas à des fins qui entrent dans le cadre de son activité ou se présenter faussement comme un client;

23° créer faussement l'impression que le service après-vente en rapport avec un service ou un bien est disponible dans un État membre autre que celui dans lequel le service ou le bien est vendu;

## 2. Pratiques agressives:

24° donner au client l'impression qu'il ne pourra quitter les lieux avant qu'un contrat n'ait été conclu;

25° effectuer des visites personnelles au domicile du client, en ignorant sa demande de voir le titulaire de la profession libérale quitter les lieux ou de ne pas y revenir, sauf si et dans la mesure où la législation nationale l'autorise pour assurer l'exécution d'une obligation contractuelle;

26° se livrer à des sollicitations répétées et non souhaitées par téléphone, télécopieur, courrier électronique ou tout autre outil de communication à distance, sauf si

16° beweren dat een dienst of een goed het winnen bij kansspelen kan vergemakkelijken;

17° bedrieglijk beweren dat een dienst of een goed ziekten, functiestoornissen of misvormingen kan genezen;

18° feitelijk onjuiste informatie verstrekken over marktomstandigheden of de mogelijkheid de dienst of het goed te bemachtigen met de bedoeling de cliënt deze of dit te doen aanschaffen tegen voorwaarden die minder gunstig zijn dan de normale marktvoorwaarden;

19° beweren dat er een wedstrijd wordt georganiseerd of prijzen worden uitgelooft zonder de aangekondigde prijzen of een redelijk equivalent daadwerkelijk toe te kennen;

20° een dienst of een goed als „gratis”, „voor niets”, „kosteloos” en dergelijke omschrijven als de cliënt iets anders moet betalen dan de onvermijdelijke kosten om in te gaan op het aanbod en het product af te halen dan wel dit te laten bezorgen;

21° marketingmateriaal voorzien van een factuur of een soortgelijk document waarin om betaling wordt gevraagd, waardoor bij de cliënt de indruk wordt gewekt dat hij de aangeprezen dienst of het aangeprezen goed al heeft besteld terwijl dat niet het geval is;

22° op bedrieglijke wijze beweren of de indruk wekken dat de titularis van het vrij beroep niet optreedt ten behoeve van zijn activiteit of zich op bedrieglijke wijze voordoen als cliënt;

23° op bedrieglijke wijze de indruk wekken dat voor een bepaalde dienst of een bepaald goed de dienst na verkoop beschikbaar is in een andere lidstaat dan die waar de dienst of het goed wordt verkocht;

## 2. Agressieve praktijken:

24° de indruk geven dat de cliënt het pand niet mag verlaten alvorens er een overeenkomst is opgesteld;

25° de cliënt thuis opzoeken en zijn verzoek om weg te gaan of niet meer terug te komen, negeren, behalve indien, en voor zover gerechtvaardigd volgens de nationale wetgeving, wordt beoogd een contractuele verplichting te doen naleven;

26° hardnekkig en ongewenst aandringen per telefoon, fax, e-mail of andere afstandsmedia behalve indien er, voor zover gerechtvaardigd volgens de nationale

et dans la mesure où la législation nationale l'autorise pour assurer l'exécution d'une obligation contractuelle;

27° obliger un client qui souhaite demander une indemnité au titre d'une police d'assurance à produire des documents qui ne peuvent raisonnablement être considérés comme pertinents pour établir la validité de la demande ou s'abstenir systématiquement de répondre à des correspondances pertinentes, dans le but de dissuader ce client d'exercer ses droits contractuels;

28° dans une publicité, inciter directement les enfants à acheter ou à persuader leurs parents ou d'autres adultes de leur acheter le service ou le bien faisant l'objet de la publicité;

29° exiger le paiement immédiat ou différé de services ou de biens fournis par le titulaire de la profession libérale sans que le client les ait demandés, ou exiger leur renvoi ou leur conservation;

30° informer explicitement le client que s'il n'achète pas le service ou le bien, l'emploi ou les moyens d'existence du titulaire de la profession libérale seront menacés;

31° donner la fausse impression que le client a déjà gagné, gagnera ou gagnera en accomplissant tel acte un prix ou un autre avantage équivalent, alors que, en fait:

— soit il n'existe pas de prix ou autre avantage équivalent,

— soit l'accomplissement d'une action en rapport avec la demande du prix ou autre avantage équivalent est subordonnée à l'obligation pour le client de verser de l'argent ou de supporter un coût."

18 novembre 2011

wetgeving, wordt beoogd een contractuele verplichting te doen naleven;

27° een cliënt die op grond van een verzekeringspolis een vordering indient, om documenten vragen die redelijkerwijs niet relevant kunnen worden geacht om de geldigheid van de vordering te beoordelen, dan wel systematisch weigeren antwoord te geven op daaromtrent gevoerde correspondentie met de bedoeling de cliënt ervan te weerhouden zijn contractuele rechten uit te oefenen;

28° kinderen er in reclame rechtstreeks toe aanzetten om geadverteerde producten te kopen of om hun ouders of andere volwassenen ertoe over te halen die dienst of dat goed voor hen te kopen;

29° vragen om onmiddellijke dan wel uitgestelde betaling of om terugzending of bewaring van diensten of goederen die de titularis van het vrij beroep heeft verleend of geleverd, maar waar de cliënt niet om heeft gevraagd;

30° de cliënt uitdrukkelijk meedelen dat, als hij de dienst of het goed niet koopt, de baan of de bestaansmiddelen van de titularis van het vrij beroep in het gedrang komen;

31° de bedrieglijke indruk wekken dat de cliënt al een prijs heeft gewonnen of zal winnen dan wel door een bepaalde handeling te verrichten een prijs zal winnen of een ander soortgelijk voordeel zal behalen, als er in feite:

— geen sprake is van een prijs of een ander soortgelijk voordeel,

— dan wel als het ondernemen van stappen om in aanmerking te kunnen komen voor de prijs of voor een ander soortgelijk voordeel afhankelijk is van de betaling van een bedrag door de cliënt of indien daaraan voor hem kosten zijn verbonden."

18 november 2011

Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)  
Jef VAN DEN BERGH (CD&V)  
Jenne DE POTTER (CD&V)  
Joseph GEORGE (cdH)